

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1.50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadst. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer. ::

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna pettivrstica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste.

Štev. 36.

V Ljubljani, v torek dne 18. julija 1911.

Leto I.

Novi parlament.

Danes se je na Dunaju sešel novo izvoljeni državni zbor, iz katerega imajo izhajati zakoni, ki bodo urejali politično in socialno življenje v tej državi. Globokeje nego misli večina državljanov, posega delovanje ali nedelovanje državnega zbora v vse razmere prebivalstva. Ne le tisto, kar prikazujejo meščanski političarji ljudstvu vedno kot „visoko“ politiko, previsoko baje za možgane navadnega človeštva, ampak tudi vse privatno življenje, delo in počitek, dom in kuhinja, šola in trg, skratka vse, kar se tiče gmotnega in duševnega življenja ljudi, je odvisno od zakonodajstva. Zato je otvoritev državnega zbora važnejši dogodek, nego marsikakšen dirindaj, ki veliko bolj razvema množice in draži njih zanimanje.

Socialna demokracija ne pričakuje od državnega zbora vse rešitve, za katero se bojuje. Njena naloga je, organizirati moč delavnega ljudstva tako, da bo lahko klubovalo vsem silam svojih nasprotnikov in zato je treba zbirati vse ljudske moči in voditi boj na vsakem polju, kjerkoli se javlja nasprotnik. Strokovne organizacije in strokovni boji, gospodarske organizacije in gospodarski boji delavstva kažejo, da je socialna demokracija vedno tako pojmovala svojo nalogo in jo tudi vedno tako izvrševala.

Vendar pa gre parlamentarnemu delu posebna važnost, kajti zakonodajstvo lahko olajšava, pa tudi lahko otežkočuje strokovno in gospodarsko delo. Pomanjkanje močne politične socialistične stranke na Angleškem in v Ameriki, kjer se razmere v tem oziru še le zadnja leta popravljajo, je vsemu delavstvu kazalo, kako lahko nasprotniška premoč v parlamentu uniči, kar si delavstvo na drugem polju pribori s svojo močno organizacijo. V Avstriji je to delavstvo še davno upoštevalo in zato je hodil politični njegov boj vedno vzporedno s strokovnim in gospodarskim. Zato je delavstvo vodilo težke boje za volilno pravico in zato je podlaga, na kateri se sedaj sestavlja avstrijski parlament, delo socialne demokracije.

Zavedno, organizirano delavstvo v Avstriji ne pričakuje čudežev od parlamenta. Meščanske stranke, ki imajo v njem večino, so vse skupaj, brez razlike narodnosti in vere nasprotne temeljnim delavskim zahtevam. Najmanjši napredek na socialnem polju se jim mora izsiliti takorekoč z bičem in iztrgati s kremplji. Ali delavstvo ve, da so vse male reforme, ki se dajo s trudom doseči v tem pretežno meščanskem parlamentu, samo kaplje na razbeljen kamen. Boječe se za svoje mandate, se dajo posamezne stranke še včasih nagnati, da vržejo delavstvu kakšno drobtino, ki pa tudi ne prihaja od srca. Če pa gre za načelna vprašanja socializma, za preureditev družbe v socialistič-

nem smislu, za to, da se izpodnese kapitalizmu fundament, tedaj je ni meščanske stranke, pa naj je svobodomiseln ali klerikalna, naj je slovanska ali nemška, ki bi se postavila na stran delavstva. Pač so „krščanske“ stranke nasprotne židovskemu kapitalizmu, ali krščanski kapitalizem jim je nedotakljiva svetinja. Slovanska buržoazija zna zagrmeti nad nemškim kapitalizmom, ali od slovanskih delavcev zahteva, naj pospešujejo in podpirajo razvoj slovanskega kapitalizma. In še ta igra postaja težja od due do dne, ker vse jasneje kaže univerzalnost, splošnost svetovnega kapitalizma, ki se ne da več ločiti po narodnosti in veri.

Avstrijski parlament pa je bil dosedaj tudi kar se tiče socialnih razmer, zelo neploden. Socialno zavarovanje, s katerim zaostaja naša država skoraj za vsem svetom, je žalosten dokaz tega dejstva, kakor je sploh vsak napredek v našem parlamentu že desetletja oviran. Od zadnjega državnega zbora so imeli samo veleagrari in največji reakcionarci koristi, ker je zanje sedanjí položaj tako ugoden, da ne potrebujejo nobene izpremembe.

Delavstvo pa ne more več prenašati teh razmer in se jim bo moralo odločno upreti, kajti v sedanjem položaju trpe delavski interesi največjo škodo. Treba je torej spoznati, kje tiči glavni vzrok avstrijske parlamentarne neplodnosti. Parlament, ki ima leto za letom obstrukcijo, zdaj nemško, zdaj slovansko, ne more biti zdrav. Obstrukcija pa ni sama po sebi bolezen, temveč le njen simptom. Četudi jo pogostoma povzročujejo osebni ali strankarski interesi, mora bolezen vendar tičati bolj globoko, ker se poželjivost posameznih političarjev ne bi mogla opirati na nič. Prava bolezen pa je ta, da je podlaga države napačna. Mnogojezična država ne more živeti v enakih uredbah kakor država, v kateri prebiva en sam narod. Avstrija se ni znala prilagoditi svojim narodnim potrebam in odtod izvirajo narodni boji brez konca in kraja, pa ovirajo vsako plodno delo.

Politična zgodovina dolgih desetletij kaže, da meščanske stranke nimajo resne volje za ureditev narodnih razmer in za rešitev narodnega vprašanja. Delavstvo pa ne more čakati, dokler se buržoazija naveliča svojih preprirov. In zato bo morala socialna demokracija, ki potrebuje parlament za socialno delo, pritisniti z vso svojo močjo, da se v tem vprašanju končno napravi red.

Ameriške črtice.

Piše R. S.

Silno patologično se zdi pisen vse, kar počenja škof Anton Jeglič na Kranjskem. Ali si res domišljava, da živimo še v srednjem

veku? On in slovanska duhovščina še vedno smatrata slovenski narod za otroke, ki se ne smejo pohujšati z moderno vedo in z modernim napredkom. Kakor sem bral v raznih listih, je v svojih pastirskih listih klical prokletstvo z nebes na vse one, ki bero neklerikalne liste. Če bi se izpolnila njegova želja, da bi bili vsi oni pogubljeni, ki bero nekatiške in neklerikalne liste, bi se v Ameriki zveličalo prav malo katoličanov. Cleveland v Ohio šteje 560.000 prebivalcev; izmed teh jih je najmanj 200.000 katoličanov, pa nimajo niti enega katoliškega dnevnika. Angleški katoliški tednik „The Catholic Universe“ bero večinoma le duhovniki in Irci, mogoče da ima par tisoč naročnikov v celi državi. Drugi časopisi so protestantovski, ki pišejo včasih tako „bogokletne“ in „nemoralne“ stvari, da bi se škof Jeglič kar križal. In vendar katoliški duhovniki ne agitirajo proti tem listom, ki niso nič boljši kot nekateri slovenski neklerikalni listi. Bazločujejo se od listov v starem kraju edino v tem, da tudi o svojih nasprotnikih lahko napišejo kako stvarno besedo in so ustanovljeni na podlagi verske tolerance in osebne svobode.

Škof Jeglič bi se morda tudi začudil, ako zve, da igra edini slovenski res katoliški list „Amerikanski Slovenec“, prav klaverno vlogo. Bere ga le nekaj pobožnih ženic in nekaj verskih fanatikov, ki sploh nimajo dovolj nagona, da bi se izobrazili in amerikanizirali. Vseh naročnikov ne more imeti dosti že dva tisoč navzlic svoji nizki naročnini (en dolar). Vsi drugi listi so odločno protiklerikalni (kakor umevamo Slovensko Ljudsko Stranke in vmešavanje duhovnikov v politiko) Dnevnik „Glas Naroda“, ki šteje okoli 6000 naročnikov, in ki je največja avtoriteta med Slovenci v Ameriki, je že od nekdanj hud protiklerikalni list. Ako štejejo vseh bralcev slovenskih časopisov v Ameriki na 20.000 oseb, morda prebira 2000 teh „katoliške“ liste. Torej vsa katoliška vzgoja Jegličeve stranke rodi prav slab in netrajen sad.

V celi Ameriki je okoli dvanajsti milijon katoličanov, pa imajo le par irskih dnevnikov, vsi drugi uživajo hrano protestantovskih in neodvisnih listov, kjer bero o vsakovrstnih „kvihih“ naukih. In vendar bodo zveličani. Jegličeva gonja proti neklerikalnim listom je torej le dokaz velike omejenosti in provincialnega fanatizma.

Zakaj pa ameriški katoličani ne verjamejo v idejsko prepovedanih knjig, pa vseeno niso izobčeni iz cerkve? V Ameriki ima vsako mesto svojo prosto javno knjižnico z vsemi največjimi svetovnimi deli, ako so na indeksu ali ne. Kdor razume angleško, ima dostop do vsakovrstnih knjig, izvirnih ali v prevsti, torej bi bila nevarnost za pohujšanje veliko večja kakor med Slovenci, katerim je pot v svetovno literaturo sploh zaprta. In vendar tukaj nihče

ne prepoveduje čitanje „brezbožnih“ knjig. Koliko katoličanov, in celo otrok, prebira knjige, ki so nasprotne katoliški veri, pa ni videti, da bi trpela vera sama, pač pa ljudje bolj pametno in razumno verujejo, ne pa kakor na Kranjskem, kjer verujejo zato, ker jim „gospod“ tako rečejo.

S tem sem hotel le dokazati, da je vse delovanje ameriške duhovščine in ameriških katoličanov nasprotno nazorom škofa Jegliča, ki hoče biti pristno katoliški.

Tukaj je vera zasebna stvar vsakega posameznika; cerkev je ločena od države; vera nima pri politiki nikakršne vloge, pa vseeno katoliška cerkev dobro izhaja in katoličani se ne boje, da bi bili radi tega na večno pogubljeni.

* * *

NOVICE.

* **Vojaška bremena in socialno zavarovanje.** Dne 19. novembra 1909 je v gosposki zbornici izjavil grof Latour v imenu konservativnega in cerkvenega plemstva, da bo uzakonjenje starostnega in invalidnega zavarovanja takrat dovoljeno, ko se bo ugodilo vsem zahtevam militarizma, t. j. 512 mil. kron za bojne ladje in za novo oboroženje armade, 60.000 novih rekrutov in k temu še poldrug sto milijonov novih davkov. Želje grofa Latoura se izpolnjujejo. Dvorni, vojaški, plemeniški in kapitalistični krogi mečejo predloge socialnega zavarovanja med staro šaro in vlada je na mig industrialca mirno spravila vse dosedanje predloge socialnega zavarovanja v predale arhiva, od koder ne zagledajo tako kmalu belega dne, ker imajo vojaški krogi zopet nove „potrebe“. Delavstvo pa itak lahko počaka. Kakor smo namreč že pretekli teden poročali, je baron Gautsch čisto po Latourvem receptu odgovoril socialno demokratičnim poslancem, da bo socialno zavarovanje predloženo parlamentu pozneje v popolnoma spremenjeni obliki in sporazumno z odločujočimi interesi. In najnovejši Geutschev delavni program se glasi: Najprej vojaške predloge in pozneje socialno zavarovanje, toda spremenjeno po željah avstrijskih veleindustrijalev. Proti takemu programu nove vlade pa naj odločno in jasno odgovori avstrijski proletarij: „Proč z militarizmom! Dajte nam starostno in invalidno zavarovanje! Dajte nam zavarovanje vdov in sirot!“

* **Nemški glasovi o Maroku in Albaniji.** Vladna „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ piše v svojem tedenskem pregledu:

Z zadoščenjem je vzela Nemčija izjavo francoskega ministra zunanjih del v zbornici dne 11. t. m. glede maroškega vprašanja na

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

— Tudi jaz ne vem. Drugič — kdo piše brošure?

— Učenjaki...
— Gospoda! — je kratko dejal Ribin. Njegov glas je postal težji in kosmata lica so se mu napela in zardela. — Gospoda piše knjžice in jih razdeljuje. A kar je v knjžicah, je zoper gospodo. Sedaj pa mi razloži, kakšno korist si obetajo od tega, da tratijo delo in denar, da puntajo ljudstvo zoper sebe... a?

Starka je pomežiknila z očmi, potem pa jih je na stežaj odprla in plašno vzkliknila:

— Kaj pa misliš?...
— Aha! — je dejal Ribin in se okrenil na stolu kakor medved. — Glej, tudi meni je postalo hladno okolo srca, ko sem vse to pregledal.

— Kaj pa? Kaj si pregledal?
— Prevaro! — je odgovoril Ribin. — Prevaro — slutim. Ničesar ne vem, ampak prevara je za vsem tem. Gospoda modruje nekaj, a vse to mi ni — po godu... Resnico hočem spoznati... In resnico spoznavam in spoznal sem jo... Ampak z gospodo ne pojdem. Kedar se ji zdi, me potiska naprej... da stopa po mojih kosteh, kakor po mostu... Govoril je in njegove mračne besede, iz katerih je zvenela težka sila, so uklepale materino srce.

— Moj bog! — je bridko vzkliknila mati. — Kako da Paša tega ne ve?... In so vsi ti, ki prihajajo iz mesta...

Pred njo so vstali resni, pošteni obrazi Jegorja, Nikolaja Ivanoviča, Sašenke, in srce ji je zatrepetal.

— Ne, ne! — je izpregovorila in zmajala z glavo. — Tega ne verjamem... Po svoji vesti delajo... Nič hudega ne kanijo, ne!

— O kom govoriš? — jo je zamišljeno vprašal Ribin.

— O vseh... o vseh do zadnjega, kar sem jih videla. — Na obrazu se je pokazal pot in prsti na rokah so se ji tresli.

— Ne glej sem, mati, ozri se v daljavo! — je dejal Ribin. — Ti, ki prihajajo z nami v stike, najbrž sami ne vedo... Oni — verujejo — tako je!... Njih srce išče resnico... Mogoče je, da za njimi stoji drugi... ki gledajo le na dobiček? Nihče ne pojde zoper sebe...

In s težkim uverjenjem kmeta, ki je stoletja vzgajal v sebi nezaupnost, je dostavil:

— Od gospode ni pričakovati nič dobrega! Tako je!

— Kaj pa namerjaš? — ga je vprašala mati, in črni dvomi so se je lotili.

— Jaz? — Ribin jo je pogledal, molčal nekaj časa in ponovil. — Od gospode ni pričakovati nič dobrega!

Potem je obmolknil ter mrko in zlobno gledal predse.

— Odtod pojdem, mati. Skupaj s fanti sem hotel... Razumem svojo stvar. Čitati in pisati znam, vztrajen sem in ne tepec. A kar

je glavno — dobro vem, kaj je ljudem treba povedati. Tako je. Sedaj pa poskusim na lastno pest. Ne verjamem jim, zato poskusim sam. Mati, duše človeške so omadeževane. Vse navdaja zavist, vsi bi radi žrli. A krme je premalo, zaio bi najraje drug drugega požrli.

Sklonil je glavo in se zamislil.

— Sam se napotim na deželo, po vaseh. Spuntal bom ljudstvo. Treba je, da se ljudstvo samo vzdigne. Če ljudje to uvidijo — že najdelo svojo pot. Trudil se bom, da uvidijo; ljudstvu ne ostaja drugo upanje, kot samopomoč in lastna pamet. Tako je!

Zal je bilo materi zanj. Občutila je strah za tega človeka. Prej ji je bil vedno neprijeten, sedaj pa ji je postal naenkrat prikupljivejši.

— Paša gre z ene plati, on — z druge... Paši je laglje! — je nehote mislila in dejala potihoma:

— Zgrabijo te...

Ribin jo je pogledal in mirno odgovoril:

— Zgrabijo me — in zopet izpuste. A potem...

— Kmetje sami te zvežejo... pa te odvedo v ječo...

— In če nekaj časa sedim — potem pojdem zopet. In kmetje — enkrat, dvakrat me zvežejo, potem pa že uvidijo, da me morajo — ne zvezati, ampak poslušati. In povem jim: — ne verujte mi, ampak poslušajte me... Pa me bodo poslušali in mi — verjeli.

Počasi sta govorila, kakor da bi otipavala vsako besedo, preden sta jo izrekla.

— Zame, mati, ja tukaj malo veselja. V

poslednjem času sem marsikatero požrl. Vse sem razumel. A sedaj mi je pri srcu, kakor da bi pokopaval otroka...

— Mihajlo Ivanovič, propadel boš! — je otožno zamomljala mati in zmajala z glavo.

S temnimi, globokimi očmi jo je motril vprašujoče, pričakujoče. Njegovo krepko telo se je napnilo naprej, roke so se opirale na stol in rjavo njegovo obličje v okvirju črne brade je pobledelo.

— Ali si slišala, kaj je Kristus dejal o zrnu? Če ne umreš — se ne prerodiš v novem zrnu... Človek je zrno resnice... Daleč je še do smrti. Prekanjen sem dovolj!

Zazibal se je na stolu in vstal.

— V gostilno pojdem in sedem med ljudi... Zakaj ni Malorusa... Ali je že zopet na delu?

— Da! — je dejala mati in se nasmehnila. — Vsi so taki — komaj jih izpuste iz ječe, so že zopet na delu...

— Tako je treba. Reci mu v mojem imenu...

Počasi sta odšla ramo ob ramo v kuhinjo in ne da bi se spogledala, sta si metala kratke besede.

— Povem mu! — je obljubila.

— Z bogom!

— Z bogom... Kdaj pa odpoveš?...

— Sem že odpovedal.

— In kdaj odideš?

— Jutri za rana. Z bogom!

(Dalje.)

znanje. Kakor na Francoskem, tako so tudi v Nemčiji njegove besede pomirjevalno uplivalo in njegove nazore si prisvajajo tudi Nemci. Za pogajanja v maroškem vprašanju je izjava medsebojnega spoštovanja in prijateljstva najizdatnejše vrednosti. Tudi časopisje obeh strank je ubralo z malimi izjemami miroljubni ton, kateri je gotovo najprimernejši, da pridemo do sporazumljenja, ki ga zasledujemo.

V Albaniji se je navidezno dobro razpoloženje za red in mir v zadnjem času zopet skalilo. Albanci stavijo zahteve, katere bodo iz svoje moči težko uizotovili. Ni pričakovati, da bi v razmere ttomanske države katera druga sila toliko posegla, da bi se mogle izpolniti albanske težnje.

* **Obisk kralja Petra.** Uradno se zanika, da bi kralj Peter izrazil željo, o priliki rojstnega dne našega cesarja poslati v Bad Isch posebno odposlaništvo, da mu čestita.

* **Ogrska obstrukcija** utegne spraviti brambno reformo v resno nevarnost. Khuenova vlada se pač vede, kakor da je bila pripravljena na vse to. Zelo marljivo razširja po listih povesti, da je grof Khuen poročal cesarju, že preden je odpotoval v Isl, o položaju in tudi omenil, da postane boj lahko obstrukcionističen in viharen; ali vseeno to tudi Khuen ni in mu ne more biti. Khuen je baje za slučaj obstrukcije priporočil potrpežljivo taktiko. Veliko drugega namreč sploh ne more storiti. Če razpusti državni zbor, izgubi čas in da bi mu nove volitve izboljšale položaj, je težko misliti. Obstrukcija bi torej že imela uspeh. Če demisionira, bo novi vladi položaj še težji. Vprašanje je le, če bo Justhova stranka znala ostati vztrajna, pa obenem tudi ohraniti mirno kri.

* **Anglija in Italija na Malti.** Iz Rima se poroča, da je na Malti izbruhnil konflikt med parlamentom in angleško vlado, katerega zasleduje Italija z vso pozornostjo. Konflikt je nastal, ker je guverner Malte odklonil zahteve Maltežanov radi razširjanja avtonomije in uvedanja italijanskega jezika, nakar so malteški poslanci odložili svoje mandate. Italijansko časopisje povdarja, da angleška vlada sistematično zatira italijansko prebivalstvo otoka.

* **Torgut paša.** Carigrad, 16. julija. Kljub zanikanju bo poveljnik turške vojske v Albaniji Torgut Sevket iz zdravstvenih ozirov odpočel v Albaniji na njegovo mesto imenovan Abdula paša. Na načelnika generalnega štaba bo imenovan polkovnik Pertev. (Zdravstveni razlogi za Torgut Sevketa so samo pretveza. Odpoklican bo zato, ker mislijo, da vlada zaradi njegove strogosti ne more dobiti zaupanja vstaveš in pripisujejo njegovi osebi nadaljevanje vstaje.)

* **Justična korupcija v Zedinjenih državah Severne Amerike.** Socialistično časopisje je že večkrat imelo priliko poročati o justičnih škandalih, ki se gode v Zedinjenih državah. Sedaj se zopet iz Washingtona poroča, da je poslanec Wickersham na neki seji odbora za zunanje zadeve očital šefu justičnega oddelka, da je sodno zasledovanje agentov v Aljaski namenoma toliko časa zavlačeval, da je zadeva zastarala. Po zatrdilih tega poslanca so agentje oškodovali državo za 50.000 dolarjev pri prodaji premoga vojaškim postojankam v Aljaski. Poslanec je lansko leto meseca maja podal o vsej manipulaciji državnemu pravdnikstvu obširna dokazila, toda šele 13. t. m. je dobil od državnega pravdnikstva obvestilo, da je na podlagi zakona zadeva zastarana in ne morejo agenti preganjati. Odbor je sprejel resolucijo, v kateri se zahteva obnovitev preiskave.

* **Brezžični brzojav v Maroku.** Kakor se iz Tangerja poroča, je prvič deloval brezžični brzojav v četrtki med mestoma Fez in Tangerjem. Prvi brzojav je poslal sultan na El Mokrija, obveščajoč ga o miru v mestu Fezu.

* **Prebivalstvo Španije** znaša po zadnjem ljudskem štetju l. 1910. 19.5 milijonov duš. Letni prirastek zadnjih let je zelo nizek in znaša le 0.5%. Po številu prebivalstva največji mesti ste: Madrid s 571,539 in Barcelona s 560,000 prebivalci. Nad 100,000 prebivalcev imajo še naslednja španska mesta: Valencia (213,550), Sevilla (155,366), Malaga (133,045) in Nurcia (124,983).

* **Dolgovni republike Haiti.** Zastopnikom Anglije, Francije, Nemčije, Italije in Zedinjenih držav je vlada republike Haiti znana, da odklanja zahtevo, da bi v treh mesecih poplačala svoje dolgove. — Iz Washingtona poročajo: Z ozirom na resno revolucionarno gibanje na severu Haitija, zaradi katerega so ameriški interesi v nevarnosti, je dobila ameriška topničarka „Petral“ nalogo, da odpluje v Cap Haitien.

* **Prej Dragica, odslej pa — Karel.** 15letni Dragici, hčerki nekega arhitekta v Vorbecku blizu Essena, so v zadnjem času začeli prav krepko pogajati brki in naenkrat je dobila globok možki bas. Natančna zdravniška preiskava je dognala, da se je kot deklica vzgojena Dragica razvila v — fanta. V veliki zadregi so zlasti tovarišice, ki se aramujejo, da so svoje skrivnosti in zgodbe zaupale — fantu.

* **„Jaz sem mornariški kadet Mayer“.** Naslednje dogodbice iz dobe vstaje bokserjev na Kitajskem pripoveduje berlinska „Vossische Zeitung“: Napada trdnjave Taku se je udeležil tudi mal oddelek avstrijskih pomorščakov, katerim je poveljeval mornariški kadet. Po zavzetju trdnjave se je oddelek vračal na svoje mesto. Korakal je mimo gorečih kitajskih hiš. Na eni izmed teh je visela na steni kletka s kanarčkom. „Ohranimo mu življenje!“ zakliče eden pomorščakov in vzame kletko. Pomorščaki so hoteli odnesti kanarčka s kletko vred seboj na ladjo. Kadet prikorka s svojim oddelkom mimo ruskih častnikov. Nekdo izmed njih ga vpraša, kje je dobil kanarčka. Kadet mu vladno odgovori, nakar ga ruski oficir nahruli; „Pregrešili ste se proti splošnemu povelju, ki prepoveduje vsako plenjenje.“ Kadet mu odgovori v samolastnem tonu: „Pomorščakom zapovedujem jaz in sem za nje odgovoren svojemu predstojniku.“ — „Vi ne veste, s kom govorite.“ zakriči ruski častnik. „Jaz sem don Jaime de Bourbon in moja teta je avstrijska nadvojvodinja!“ — „In jaz — odgovori kadet — jaz sem mornariški kadet Mayer in moja teta ima v Lincutu varno za vžigalice.“ Kadet je mirno odkorakal dalje, pustivši bourbonskega princa pritajenemu posmehu pričujočih.

* **Stolipinov neuspeh.** Po vzoru zemstev, t. j. deželnih zborov z zelo omejenim delokrogom, ki poslujejo že dolgo časa v osrednjih gubernijah ruske države, je vpeljal Stolipin podobne samoupravne zore tudi v ruski okrajini, t. j. v zapadnih deželah, ki mejajo na Evropo. Zasledujoč svoj smoter, se je sprl z državnim svetom in je po vzgledu avstrijskih vlad prekršil ustavo, ker mu duma, ki je vse prej kot protivladna, ni hitro parirala, jo je kratkoma poslalo na počitnice in s § 87., ki je posnetek zloglasnega avstrijskega § 14., oktroiral zemstva za zapadne gubernije. Namen Stolipina je bil od vsega začetka ta, da napravi iz Poljakov in Rusinov brezpravne helote in da ustvari tudi v oddaljenih provincijah trdnjave carizma. V to svrhu je ustanovil celo vrsto uradniških, t. j. odvisnih volilcev, ki niti ne prebivajo v okrajini, iz volilnih imenikov je izpustil ogromno število nezanesljivih volilcev in uganjal najrazličnejše volilne mahinacije, da doseže sebi ugoden volilni izid. Po poročilih, ki dohajajo iz zapadnih gubernij, pa se mu bo ta namen temeljito izjalovil: razen v podolski guberniji, nimajo „resnično ruski“ patriotje nikjer posebno ugodnih volilnih izgledov; značilno je, da se je volilne konference, ki so jo sklicali v volinski guberniji nazadnjaški dumski poslanci in plemski maršali, udeležilo vsega vkup celih 31 oseb, v zvezi temu, da je bilo razposlanih nad dvatisoč vabil. Reakcionarni krogi so vsled tega od site razjarjeni in očitajo Stolipinu lehkomišelnost površnost, ker ni volilne pravice še bolj pristregel. Če iznadejo volitve za vlado neugodno, bodo Stolipinove stališče zelo omajale, in njegovi sovražniki bodo ne dvomno izkoristili trenotek, da ga strmoglavijo.

Ljubljana in Kranjsko.

Otvoritev državnega zbora in socialna demokracija.

Objavili smo včerajšnji javni shod v areni „Narodnega doma“ samo v listu. Ni bilo prav nikake bobneče reklame, a zavedno, politično izsolano delavstvo se je polnoštevilno odzvalo vabilu. Kot predsednik političnega društva „Bodočnost“ je otvoril sodr. Fran Bartl zborovanje ter podelil besedo sodr. Etbinu Kristanu, ki je v poldrugo uro trajajočem govoru pojasnil stališče socialne demokracije v novem parlamentu, označil najuobješje početje slovenskih klerikalcev napram vprašanju socialnega zavarovanja ter v markantnih potezah orisal pravi pomen kulturnega boja, ki ga pobožni „Slovenec“ vsak dan napoveduje z očitnim strahom.

Slovesna otvoritev parlamenta — je omenil sodr. Kristan — še prav nič ne pomenja, je le v toliko zanimiva, ker v novo zbornico ne koraka baron Bienerth, ampak baron Gautsch. Jutri in prihodnje dni se tudi še ne bo dogodilo kaj posebnega, ker se izvolijo razni odseki in šele prihodnji teden je pričakovati pravega dela. Kaj vlada namerava, smo že nekoliko slišali. Baron Gautsch je povabil k sebi zastopnike vseh strank, da se z njimi pogovori, seveda ne tako, kakor si je dr. Šustersič želel, ki je moral nepričakovano priti „iskat svojega sina“ k baronu Gautschu. Ministrski predsednik je vsem zastopnikom razodel željo, da se najprej reši bančna predloga. Bančno vprašanje pa delavstvo razmeroma malo briga. Večjo pozornost delavstva pa mora nase obrniti druga želja vlade, namreč ta, da bi se čimprej spravile pod streho predloge takozvane

brambne reforme.

Govornik obširno pojasnjuje pomen teh načrtov za delavstvo in namen avstrijskega militarizma potom navidezne dveletne službe doseči povišanje rekrutnega kontingenta, kar bi v prvi vrsti povzročilo povišanje davčnih

bremen; ljudstvo, posebno delavstvo pa ne bi imelo od tega prav nikakih trajnih koristi, ker je nameravana dveletna vojaška služba tako omejena, da pravzaprav ne reformira.

Glede bančne predloge so socialni demokrati odgovorili baronu Gautschu, da se ne bodo zanj pulili. Kar se pa tiče vojaških reform, so pa socialni demokrati vseh narodnosti povedali baronu Gautschu, da se nakladanje novih bremen prav nič ne muči in so mu tudi označili svoje opozicionalno stališče.

Socialni demokrati so baronu Gautschu povedali, da smatrajo kot prvo, najvažnejšo nalogo

socialno zavarovanje.

To je točka, o kateri je treba obširneje govoriti, tudi deloma zato, ker imamo v Ljubljani neko zalego, ki se skriva pod križ, a sedaj zlorablja socialno zavarovanje v svoje umazane namene. Po Ljubljani lazijo ljudje, ki jih ni sram lagati in nas obrekovati, češ da niso socialni demokrati storili svoje dolžnosti glede socialnega zavarovanja. Vprašajmo se, ali se ni vodil ves naš volilni boj v znamenju socialnega zavarovanja. Volilni boj je bil boj za socialno zavarovanje. Kdo teh pobožnjakov je tedaj odprl svoja usta in opozoril na pretečo nevarnost? Obrekljiva družba sedaj prihaja s tem vprašanjem, da odvrne pozornost od svojih pravih namenov, in se dela, kakor da bi sama hotela reševati socialno zavarovanje. Poglejmo, kako se je razvijalo vprašanje socialnega zavarovanja! Spomnite se samo na leto 1900! Spomnite se shoda pri Koslerju, kjer je začela socialna demokracija na Slovenskem prvi boj za starostno zavarovanje. Socialna demokracija edina je že takrat prirejala shode, ki so se bavili s tem zavarovanjem. Spomnili se boste dalje, da je bila socialna demokracija v teh časih osamljena, zapuščena od vseh strank in je ta boj morala voditi sama. Kdo pa je hodil takrat razbijati naše shode? Seveda se ni vedno posrežilo. Na Vrhniki n. pr. so klerikalci izkupili in še drugod so prihajali v zehoto. Da se je po celi stari Avstriji zaneslo gibanje za socialno zavarovanje in da so celi parizarski vozovi peljali pred državno zbornico kupe peticij strankinih organizacij, avstrijskih občin in narodov, je edina zasluga socialne demokracije in edino delo socialne demokracije je, da je bila Beckova vlada po dolgih letih kljub narodnim prepričanjem prisiljena v državni zbornici vložiti načrt socialnega zavarovanja. Kdo je tisti, ki je nastopal proti socialnemu zavarovanju? Kdo je bil oni, ki je nastopal

za razpust državne zbornice.

Klerikalci sami so po znanem shodu v Unionu odstopili od starostnega zavarovanja, da so spravili tako svojo taktiko v soglasje z mnenjem svojih pristašev. Takrat je celo dr. Krek zatajil svoje mnenje. Dr. Šustersič je na Dunaju obstruiral in pomagal do razpusta zbornice ter s tem obenem pripomogel, da ni prišel še skoraj izdelani elaborat iz socialno političnega odseka pred pleum zbornice.

Nadalje se je sodr. E. Kristan bavil tudi s

kulturnim bojem,

katerega izbruh prorokuje „Slovenec“ v svojem deliriju. Socialna demokracija pojmuje ta boj v smislu svojega programa. Za njo je kulturni boj v prvi vrsti boj za šolo, pa boj za duševno osvoboditev sploh.

Končno se je govornik dotaknil

narodnega vprašanja

zaglašajoč, da je buržoazija na tem polju pokazala popolno nesposobnost in da bo morala socialna demokracija tudi to nalogo vzeti v svoje roke, ker se bo na ta način izkrčila pot za socialen napredek.

— Kam pojde ljubljanski poslanec?

Včerajšnji Narod ima sledeči brzojav: „Včeraj cel dan in danes dopoldan so se vršile konference med jugoslovanskimi poslanci, v katerih so se pojavile velike težkoče glede ustanovitve „Zveze južnih Slovanov“. Zveza ne bo več obnovljena, marveč se bo raztrgala na tri gručice, katerih ena največja se je že sestala in je klerikalna zveza pod predsedstvom dr. Šustersiča, druga bo obsegala primorske poslance in sicer Bybaša, Laginjo, Gregorina, Spinčiča in Mandiča, in tretja, ki bo obsegala dalmatinske poslance. V očišled dejstva, da se je bivša „Zveza južnih Slovanov“ razdelila v tri skupine in je ljubljanskemu državnozbornemu poslancu težavno zavzeti precizno stališče v okvirju primorskega oziroma dalmatinskega kluba, ne stoji dr. Ravnihar za sedaj niti v eno, niti v drugo skupino, pač pa se pogajanja še nadaljujejo in pače končna odločitev v prihodnjih dneh.“ Tako je torej jugoslovanska sloga v novem parlamentu umrla še preden se je porodila. Pravzaprav bi bilo simpatično, da ne gre Ravnihar ne v eno, ne v drugo skupino, ali zadovoljstvo nad tem faktom, ki očitno ni prostovoljen, ubija takoj stavek, ki pravi, da se nadaljujejo pogajanja. Torej bi dr. Ravnihar na vsak način rad zlezal nekam pod streho,

dasi ni pod nobeno stola zanj. Ne zadržujejo ga svobodomiselnost načela od vstopa v skupino notoričnih nazadnjakov, ampak le „težavno mu je zavzeti precizno stališče v okvirju primorskega ali dalmatinskega kluba.“ Če bi bil Ravnihar tem junakom, ki se ne upajo biti ne napredni ne klerikalni, dasi so v danu duše večinoma črni klerikalci, ponosno in odločno pokazal hrbet, pa po svoji volji ostal v „splendid isolation“, bi mu lahko napravili odkritosrčen poklon. Da pritiska kljuka nazadnjaških klubov, bo pa le pokazalo popolni fiasko slovenske liberalne stranke.

— **S slovanskim časnikarskim shodom** v Belgradu dela narodnjaška meščansko časopisje veliko vodo in opisujejo ves dirindaj tako, kakor da bi buržoazni žurnalisti že reševali slovansko vprašanje in uresničevali najtesnejšo slovansko vzajemnost. Naravno, da je to velik humbug, ker je v kapitalistični družbi vsaka vzajemnost utemeljena na skupnih interesih, kjer so nasprotni interesi, tam pa ni nobene vzajemnosti. To se je videlo tudi na časnikarskem kongresu. Govorilo se je mnogo o solidarnosti; ali ljubosumnost med poljskimi in ruskimi časnikarji je vsak čas bruhala na dan. Kako pa naj bi se tudi tako stara, vkošenjena in še vedno brizno gojena nasprotja spravljala s frazastimi govornicami in banketi iz sveta? Ali v lase si niso segali samo Busi in Poljaki. Bratje so sploh delali srbskim gostoljubom silne neprilike in preglavice s tem, da so neprenehoma zanašali svoje domače prepire na kongres. Tako je n. pr. Stipica Radič, znani vodja kmečke stranke na Hrvaškem, dejal, da je škandal, če železniške uprave v Avstriji in na Ogrskem ne dajejo časnikarjem prostih vožnih listkov in predlagal, naj se zažuga, da se ta škandal predloži mednarodnemu časnikarskemu kongresu. Na to je vstal znani Vergun in zabrusil Radiču, da naj rajši žuga tam, kjer ima sam kaj vpliva, n. pr. v hrvaškem saboru, kjer pa sam podpira škandalozni vladni sistem. Na to je nastal na kongresu precejšen kraval. Slovanska vzajemnost pa je dobila zopet klofuto od svojih najglasnejših prerokov.

Čemu je dober križ, je Stipe Radič, znani prijatelj naših klerikalcev, razmotrival na slovanskem žurnalističnem kongresu. Gospodje kolegi od meščanskih listov so se imeli precej dobro v Belgradu. Razkazovali so jim, kar se je le dalo pokazati; celo v dvorskem parku so bili in našemu Gabrščeku je sam kralj Peter stisnil roko, dočim so Pluta fotografirali za „N. Vreme“. In kjer koli je bilo kaj prilike za to, so jih pogoščali. Tako tudi v mestni elektrarni. Kjer pa Jugoslovani pijo, morajo biti tudi govornice in tako je spustil tudi Stipica Radič, tisti Radič, ki je včasih na volilnih shodih nahruljeval neklerikalne kandidate, če verujejo v Boga. V Belgradu pa je dal tole modrost od sebe: „S križem ne odbijemo germanskega navala, ampak zaveznički na polju industrije, naj bodo že iz Belgije ali Francije, če že sami nismo dovolj močni. Ne s križem, ampak s plugom in peresom in kladivom v sredi. Plug pomenja konservatizem in staro kulturo, pero moderno kulturo, a posredi naj dela kladivo (industrija). — S križem se ne rešimo, s križem nas bodo k večjemu Germani tepli!“ — Kaj poretke zdaj naši klerikalci, ki so se dali včas od Stipice tako potegovati, da so ga imeli kar za kri svoje krvi in za meso svojega mesa?

— **Prebarvan klerikalizem.** Velika reči se gode pri nas. Zgodovina slovenskega naroda prehaja na nove tire. Mejniki se postavljajo. Nemara se je začelo uresničevati Prešernovo proročanje, da „vremena Kranjcem bodo se zjasnila“. . . Vprašujete, kaj nas tako navdušuje? Ej, ej, ljudje, saj ne veste, kakšni velikanski dogodki se vrše pred našim nosom! Slovenci zapuščajte katoliško cerkev in prestopajo — na pravoslavlje. Slovenci! Namreč — hm — doslej je prestopil šele eden. Ali eden mora biti prvi, seveda. Zdaj nas je še dobrega poldruga milijona, da lahko postanemo drugi, tretji itd. Na noge, komur še ni dosti rimskega klerikalizma na Slovenskem. Zakaj si ne bi špogali še malo pravoslavnega? Obritih popov je že precej po deželi, zakaj si ne bi privoščili še par sto bradatih? In poleg vsakovrstnih frančiškanskih, nunskih, trapistovskih samostanov bi bilo po rodovitnih vinskih gorah in prijaznih zelenih dolinah še prostora za nekoliko monastirov s svetimi Kaludjeri. Samo pinka pinka bo treba, kajpada. Kajti to je že tako: Vsak klerikalizem potrebuje kakor Montecuccoli tri glavne reči: Prvič denarja, drugič denarja, tretjič denarja. V Šiški so že nabrali 10 K 10 vin, za pravoslavno cerkev; za enkrat so jih pač rajši dali cirilmetodovi družbi. Ali kar ni, še lahko pride. In ker se nam ne muči tako zelo kakor gospodu Pircu, lahko še počakamo par desetletij. Morda bodo Slovenci takrat že pametnejši, pa se ne bodo dali potegovati s takimi napihnjanimi burkami.

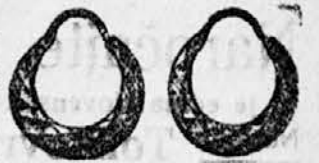
— **Olikan možak.** Z južne železnice nam pišejo: Strojovodja Markovec ne more videti socialnih demokratov. Njegova glavica je pač nekoliko pretrda, da bi šel socializem vanjo, in „kmet ne je, česar ne pozna.“ Ali to mu ne daje pravice, da se zaletava v socialne demokrate in nad njimi stresa svoje



H. Suttner, Ljubljana

Mestni trg (nasproti rotovža) in Sv. Petra c. 8.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.
 Pripravna birmanska darila.
 Lastna tovarna ur v Švici. Tovarn. znamka IKO.
 Ceniki zastonj in poštnine prosto.



sirovost kakor n. pr. dne 8. t. m. Mož opravljati včasih tudi službo strojnega mojstra in tedaj se ravno tako neotesano obnaša napram delavcem. Za enkrat ga opozarjamo, naj se poboljša, ampak temeljito, če ne si bomo znali pomagati tudi na drug način.

Protestni shod Jugoslov. strok. zveze klerikalne so jako prisiljena stvar. In kako sijajno so ti shodi! Za zgled omenjamo le onega delavstva iz Tönniesove tvornice v Ljubljani. Na klerikalni shod, ki naj protestira navidezno proti poslabšanju in zavlačevanju socialnega zavarovanja, je prišlo osem ali devet zapeljanih delavcev. Klerikalni časopisi pa poročajo, da se jih je na tistem shodu samo vpisalo 42. No, če je Gautsch bral taka poročila, se je gotovo precej ustrašil.

Nočna služba v ljubljanskih lekarnah. Tekoči teden opravljajo nočno službo naslednje lekarnice: Bohinec na Rimski cesti; Levstek na Resljevi cesti; Trnkoczy na Mestnem trgu.

Nočni obisk. V soboto zjutraj je neki uradnik deželnega odbora začutil sumljiv šum v kuhinji svojega pritličnega stanovanja; vstopivši v kuhinjo je opazil neznanega človeka, ki si je svetil z vžigalico. Sunil je nepovabljene gosta, da je omahnil in padel na dvorišče. Nato je aviziral stražnika, ki je nočnega gosta prijel. Na policiji se je fant izgovarjal, da je hotel le k urapnikovi dekli.

Cirkus Strassburger, ki se je v soboto predstavil ljubljanskemu občinstvu, je jako zadovoljil izredno mnogobrojne gledalce. Vpeljal se je z raznovrstnim programom, obsegajočim prvi večer 17 točk. Pred vsem je bilo videti, da ima cirkus krasen konjski material. Dresura v prostosti in v visoki šoli zasluži vse priznanje. Zlasti je dosegel velik uspeh gosp. Kosm y s svojo polnokrvno kobilo „Dolarska princesa“. Ta lepa žival čudovito točno sluša vsako najmanjšo kretanje svojega jahača in izvaja najtežje hoje, menjave galopa itd., kakor da je njenim nogam vse igrača. Enaka eleganca v visoki šoli je redka prikazen. Izvrstna dresura se je opazovala tudi v skupinah; šestnajst konj v prostosti je izvajalo vsakovrstne evolucije z odlično preciznostjo, pri čemer je bilo komaj videti bič. Iznenadili so štirje morski psi, ki žonglirajo vsakovrstne predmete do goreče svetilke, se zogajo in uganjajo vsakovrstne burke. Dva slona — inteligentne živali — sta si hipoma pridobila simpatije občinstva, dočim so se nekateri psi izkazali kot izvrstni skakalci. Nekoliko džokejev je frapiralo bravurnimi produkcijami na neosedlanem konju. Razven živalskih predstav je bilo tudi več varietetnih točk. Serpentinški ples na žici gđ. Rossi je podajal krasen užitek očem. Mr. T o g o se je z dviganjem vsakovrstnih mornariških tovorov in z žongliranjem celega topa pokazal čvrstega atleta. Vratolomne produkcije bratov S e y m a n s na visoko visečih bradljah so posebno zanimale telovadce, 12 Arabcev pa je želo burno priznanje za svoje akrobatske vaje, ki močno prekašajo, kar se navadno vidi na tem polju.

Vjet vlomilec. Pretekli teden se je izvršil vlom v klet „Narodnega doma“. Vlomilec je s pomočjo lestvice vlomil tudi v sobo uslužbenca Jakoba Toplaka in ukradel nov klub, telovnik, par čevljev, srebrno žepno uro z verižico, denarnico s 6 kronami in pušico Mestne hranilnice s 15 kronami. Te dni je prodajal mlad fant ukradeno uro starinarju; starinar je poslal po stražnika, ki je fanta prijel. Na policiji so spoznali v njem 18letnega Fr. Vrečarja od Sv. Lovrenca pri Celju, ki ga je pred mesecem dni deželno sodišče oprostilo tatvine vsled pomanjkanja dokazov. Predzret tat je imel na sebi ukradeno obleko.

Volilni imenik v Mostah. Marsikdo radovedno vprašuje: kaj je z volilnim imenikom za občinske volitve? Kakšna usoda ga je neki zadela? Ali bo še razpložen? Ali ne več? Sama vprašanja, na koje bi vendar radi imeli odgovor! Prosim bi g. Oražma, naj vendar postreže z odgovorom v resnici radovednemu občinstvu.

Z Viča. Na našo občino imajo klerikalci vrpte svoje oči. Franciskani pridno pripravljajo tla vladi klerikalizma — sedaj so dobili v pomoč še g. nadučitelja Bavniharja, da bo dosegel še večje uspehe. Poleg cerkve, društvenega doma in konsumna imajo klerikalci lep farovž — agitacija se vrši dan na dan. Obdelujejo se moške, obdelujejo žene, fantje in dekleta. . . . Z naše delavske strani se pa vse premalo stori proti navalom duhovniške agitacije. Zadnji čas je, da se naše delo vse bolj koncentriira proti naraščajočemu klerikalizmu! Na delo!

Iz Koroške Bele nam pišejo: Naš župnik gospod K o š i r je izumil popolnoma nov način, s katerim misli „vzajati“ ljudstvo. Neki tovarniški delavec iz Javornika je imel v nedeljo poroko, pa je naročil v gostilni

skromno svatovščino. To pa župniku ni bilo všeč. Poklical je delavca in mu prigovarjal, naj opusti ta namen. Če bi bilo ostalo pri tem, bi nihče nič ne dejal. Tudi mi nismo prijatelji pijančevanja in kdorkoli poučuje ljudstvo o škodljivosti alkoholizma, nam je pozdravljen. Ali tukaj ni šlo za nobeno pijančevanje. Ženin in nevesta trezen par, tudi svatovska družba ni bila sestavljena iz šnopsarjev. Toda župnik je hotel na vsak način nastopiti kot reformator, pa kratkoma ni hotel imeti svatovščine v gostilni. In da bi gotovo dosegel svoj namen, mu je moral delavec položiti 29 kron kot jamčevino, da ne bo nobene gostije v gostilni. Delavec je moral naročiti v gostilni odpovedati in potem so morali vse prirediti doma, kjer so imeli desetkrat več skrbi in sitnosti kakor bi jih bili imeli v gostilni. To varuštvo že presega vse meje in se že popolnoma približuje omejevanju osebne svobode. Ekrat se je to fajmoštru posrečilo. Ali njegovo oblastno postopanje je začelo prebivalstvu že temeljito presedati, pa bi mu uljudno svetovali, naj preseda in se nauči drugačnih metod, zakaj doba tlačanstva je minila in prenapeta struna rada poči.

Napad v Zagorju. Pred kratkim sta na okrajni cesti med Zagorjem in Toplicami dva neznanca zlikovca po noči napadla rudarja Lorenca Kreča in Jožefa Grilca. Kreča sta z nožem težko ranila na desni roki in mu zadala več udarcev na glavo; tudi Grilec je dobil več lahkih poškodb.

Samomor na Poljščici. 13. t. m. so našli na Poljščici v senu v Gorje pristojnega Jakoba Kunčiča s prestreljenimi prsmi; zraven je ležal samokres. Samokres se je šele vpetič sprožil in usmrtil samomorilca. Kunčič je bil zadnji čas čolnar na blejskem jezeru.

Stajersko.

Št. Jurij ob Taboru. Pišejo nam: Volitve so končane, toda hrupa in bojev še ni konec. Divjaška agitacija klerikalcev je rodila uspehe in deluje zjad dalje kakor nekakšen perpetuum mobile. Ljudstvo je od naše politične duhovščine nahujskano do skrajnosti in kakor podivjano. Med volitvami je venčalo Koroščeve lepake kakor Izraelci ob Mojzesovem času zlato tele. Posebno se je v tem odlikovala lepa Pavla, ki je lani romala na Trsat, kjer pa niso bila sama „sveta opravila“. Njena mamica je kar besnela v agitaciji za Korošča. Ovetela pa je pri tej priliki obrekljivost kakor mak med žitom in človek ne ve, ali je bilo več tercijalstva ali več obrekovanja. Manjkalo pa ni ne enega ne drugega. In sedaj je že tako, da človek skoraj na cesti ni varen življenja, če ni klerikalec. Nahujskani so celo otroci, da se zaletavajo v človeka in ga blatijo. Taka je klerikalna vzgoja pri nas; človek se mora s studom obračati od nje. Čudno je vendar, da je obrekovanje na katoliški podlagi obdarovano s takimi odpustki.

Goriško.

Gospod Andrej Gabršček, ki izvršuje poleg vsakovrstnih drugih kupčij tudi časninarsko, je na slovenskem časnikarskem kongresu v Beogradu „reprezentiral“ Slovence. V njihovem imenu je pozdravljajl kongres. Če človek čita njegov pozdravni govor, se mora nehoti spominjati na „rodoljubne“ govorce Brucev ob „fajhtnih“ nočnih urah. Takole je ciceronil naš narodni besednik: „V historičnih prostorih smo se zbrali, da proslavimo jubilej 10 letnice naših kongresov. — Začeli smo v Pragi, tej materi slovenske kulture, slovenskega dela, potem v Ljubljani, Dubrovniku, Opatici, Krakovu, Sofiji itd., a danes na X kongresu v prestolnici kraljevstva Srbije. Koliko bratoljubja so nam izkazovali povsodi, kjer smo delovali, in koliko bratoljubja smo ostavljali, kjer smo bili! Ako je novinarstvo res velsila, začrtali smo s svojim kongresi svojo — bodočnost. Ali pri tem moramo vedno izločiti vse, kar deluje nasprotno našim skupnim ciljem. In koliko tega je bilo še pred 10 leti in je prihajalo tudi na naših kongresih včasih celo do viharnega izraza!! Danes, po 10 letih tega ni več. Danes smo si bratje, ki si podajamo roko kakar bratratu. Nekdanjih silnih nasprotstev ni več! — Bratje, ki si podajamo roko kakar bratratu! To je bile, posebno treba precizirati in detajlirati. Ne lo ker je fraza postala še bolj neslana in votla, ampak posebno zato, ker — ni res.

Istra.

Z mantrami pri 87 pešpolku se je moralo naše časopisje že večkrat baviti. Ali nekateri gospodje pri tem regimentu so menda nepoboljšljivi in nočejo razumeti, da so davno minili časi tlake ter da tudi sedanjim častnikom ne pristojajo navade nekdanjih graščakov. Človek, ki pride mimo vojaškega vežbališča,

se mora zgražati, če sliši neotesano zmerjanje in kričanje nekaterih častnikov nad vojaki. Posebno se v tem oziru odlikuje neki stotnik S k a l i t z k y, ki obklada svojo stotnijo kaj rad z izrazi kakor „Saubande“, „Sauhaufen“ itd. Tudi preganja moštvo ob sedanjih neznosni vročini po vežbališču gorindol, da je vse moko in se kar cedf pot po telesih. Njemu podoben je poročnik N e u t s c h, ki ima tudi pri vsaki priliki besedo „Esel“, „blöder Kerl“ ali kaj podobnega na jeziku. Vsa njegova nepripranost se kaže edino v tem, da zmerja podčastnike prav tako kakor navadne vojake. Če n. pr. vpraša vojaka kaj v nemškem jeziku, pa mu ta ne more hipoma odgovoriti, je že „blöder Kerl“. Mladi gospod se moti, če misli, da dokazuje s takimi psovkami, da je sam „ein gescheiter Herr“. Zmerjanje ni bilo nikdar znamenje olike, posebno pa ni „viteško“, zmerjati ljudi, ki se ne smejo braniti. Gospodje pozabljajo, da morajo tisti ljudje, katere obkladajo s svojimi nekavalirskimi psovkami, v civilnem življenju težko delati, da imajo gospodje lahko svoje kavalirsko življenje. Ali bi na vsak način radi, da se njihova kultura ilustrira v parlamentu?

Državni zbor.

D u n a j, 17. julija.

Danes ob 11. dopoldne se je otvoril državni zbor, a že davno pred tem je bilo v pisarnah, v klubovih prostorih, kuloarjih in v promenadni dvorani vse živo. Stari znanci so so pozdravljali, radovednost se je zanimala za nove člane parlamenta, vmes se sučejo žurnalisti. — posebljena radovednost, na galerijah pa se že zbira mnogobrojno občinstvo. Politizira se na vseh koncih in krajih, najbolj seveda se pretrejuje vprašanje, kaj bo z novo delovno večino. ali se posreči Gautscheva misija, kaj je pričakovati od spravnihi pogajanj na Češkem, tudi ogrska obstrukcija se komentira in računa se, kdaj pojdejo poslanci na počitnice. Današnji dan je nameujen samo formalni otvoritvi, jutri je slavnostna otvoritev in čitanje prestolnega govora na dvoru, v sredo pa razdelitev zbornice v oddelke za verificiranje mandatov.

Nekaj pred enajsto začno električni zvonce vabiti poslance v dvorano, ki se kmalu napolni. Tukaj je seveda mnogo izpremembe. Krščanski socialci so dobili prostore zopet na skrajni levici (dasi inikakor ne spadajo tja), ali dočim so morali imeti v zadnji zbornici še do polovice drugega oddelka zase, so morali sedaj že v prvem oddelku odstopiti nekoliko sedežev nemškimi nacionalcem. Poleg liberalcev so odkazani sedeži socialnim demokratom, ki so na ta način pomaknjeni močno v sredo. Slovanske stranke imajo svoje prostore na desnici.

Socialni demokratje so prišli z rdečimi klinčki v zbornico. Tudi člani nekaterih drugih strank demonstrirajo s cveticami, nemški radikalci seveda s plavicami, dočim se kažejo češki narodni socialci belo rdeče. Enako so se okrasili tudi slovenski klerikalci.

Točno ob 11. dopoldne

vstopajo ministri

s svojim novim predsednikom baronom G a u t s c h e m na čelu. Formalni pozdravi sem in tja, ali popolna tišina, ki označuje nejasnost položaja.

Baron G a u t s c h postoji trenotek, se ozre po dvorani in povabi najstarejšega poslanca

barona Fuchsa,

da prevzame prezidij kot starostni predsednik.

Baron F u c h s stopi na predsedniški oder. Socialni demokratje zapuste zbornico, za njimi tudi češki radikalci. Starostni predsednik govori o nalogah državnega zbora, označuje njih važnost in zaključuje svoj govor s trikratnim „Hoch“ na cesarja. Na to poda svojo obljubo v roke ministrskega predsednika in povabi najmlajših šest poslancev, da prevzamejo provizorična mesta zapisnikarjev. Ko se to izvrši in prečitajo zapisnikarji formulo obljube v vseh jezikih, se prečitajo imena poslancev, ki

podajajo obljubo

vsak v svojem jeziku.

S tem je spored današnje seje izčrpan. Starostni predsednik povabi poslance na

slavnostno otvoritev,

ki bo jutri opoldne na dvoru, naznani, da bo prihodnja seja zbornice v sredo, dne 19. t. m. ter zaključil današnjo sejo.

* * *

Nemško-radikalni Wolf je zagrešil takoj na prvi seji precej neukusno neslanost. V imenu časnikarjev je starostnemu predsedniku poklonil najstarejši parlamentarni časnikar šopek iz planinskih cvetk, belih in rdečih nageljnov. Ko je starostni predsednik dr. Wolf duhal šopek, so zagnali nemški radikalci velik kraval

in zahtevali, da se internacionalni rdeči nagelj odstrani s predsednikove estrade. Najbolj neollikano in zarobljeno se je obnašal poslanec Wolf; dr. Fuchs se za to razgrajanje ni nič zmenil.

*

Drohobiški poslanec dr. L o e w e n s t e i n, kojega sleparski volilni manevri so bili vzrok krvavih dogodkov, je odložil svoj mandat. Posl. Daszynski, ki je bil izvoljen v d v e h volilnih okrajih odloži mandat 40. volilnega okraja in se bodo nadomestne volitve kmalu vršile.

*

Popoldne se je v običajnih oblikah izvršila otvoritev gosposke zbornice in se je predsednik knez Windischgrätz v toplih besedah spominjal umrlih članov, zlasti dr. Schreinerja in dr. Eppingerja. Prihodnja seja: v sredo; na dnevnem redu je preciziranje stališča gosposke zbornice napram prestolnemu govoru.

Delavsko gibanje.

Za svobodo rudarske organizacije v Srbiji. Da bi se za vedno onemogočili štrajki po srbskih rudnikih, je poljedelsko ministarstvo l. 1907. povodom večjih rudarskih štrajkov izdalo takozvani „službeni red“, ki je rudarjem prepovedal s kratkim paragrafom vsako organizacijo. Ta paragraf določa, da bo vsak rudar, ki bi le poskušal agitirati med tovariši za organizacijo, odpuščen iz službe. S tem „redom“ so se rudarjem odvzele najosnovnejše koalicijske pravice. Ta „red“ pa stoji v nasprotju z drugimi zakoni, ki splošno vsemu delavstvu dajejo pravico do organiziranja. Da so ta „službeni red“ odpravi, je srbska delavska zbornica v Beogradu podala poljedelskemu ministarstvu peticijo, v kateri se ministra opozarja na gorenje protislovje.

ZADNJE VESTI.

Konferenca klubovih načelnikov.

D u n a j, 18. julija. Danes popoldne se vrši prva konferenca klubovih načelnikov o sestavi bodočega predsedstva (predsednika in sedmih podpredsednikov) in odsekov. Predsednik nove zbornice bo nemški nacionalcec dr. Sylvester.

Agrarci vseh narodov se že združujejo.

D u n a j, 18. julija. V večerajnji seji nemškega agrarnega kluba so vsi govorniki naglašali potrebo, da se zblizajo agrarni poslanci vseh narodov v tesnejšo zvezo in da izvolijo skupen izvrševalni odbor.

Klub dunajskih svobodomislecev.

D u n a j, 17. julija. Šest dunajskih poslancev, ki jih zaradi svobodomisletstva niso sprejeli v nemški narodni klub, je osnovalo svojo lastno zvezo. Za načelnika je izvoljen dr. Ofner.

Obstrukcija v ogrskem državnem zboru.

B u d i m p e š t a, 17. julija. Obstrukcija v ogrskem državnem zboru se nadaljuje. V današnji seji je branil brambne predloge honvedski minister H a z a i; po njegovem govoru je zahtevala opozicija tajno sejo, med katero je došlo do glasnih kravalov. Zlasti ljuto je opozicija napadala grofa Tiszo zaradi izraza, „da e treba tehnično obstrukcijo kaznovati z nemim preziranjem.

Nova hrvatska stranka narodnega napredka.

Z a g r e b, 17. julija. Nova hrvatska stranka, ki jo je ustanovil ban dr. Tomašič, da bi ž njo podjarmil Hrvatsko, je sprejela program, v katerem se naglašajo zahteva po izključni veljavi hrvatskega jezika v uradih na Hrvatskem, po odpravi železničarske pragmatike; med drugim zahteva program zakon glede krajevnihi imen in pa postavno zagotovitev domačinov pri oddaji državnih služb. Glede srbsko-hrvatskega vprašanja se program izreka za popolno narodno edinstvo.

Morilec Ikan Milkovič.

Z a g r e b, 17. julija. Danes se je končala razprava proti morilecu ameriškanskih potnikov Ikan Milkoviču. Jutri opoldne se razglasi sodba. Obravnava je trajala 1 teden.

Vstaja v Albaniji se razširja.

R i m, 17. julija. Italijanski komite za Albanijo javlja, da je vstaja izbruhnila po celi Albaniji.

C a r i g r a d, 17. julija. Po poročilih nadpoveljstva v Albaniji je okrog 100 ustašev napadlo turške čete pri Niksi. Napad je bil odbit.

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo **Tolstovrško slatino**, ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislina. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene in organizacije 20 v, kamor naročnik določi. Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško, kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče. **Svoji k svojim!**

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

Belgrad, 17. julija. Tu sem poročajo iz Podgorice, da so uporniki v bližini Deča posekali deset mož broječo turško patuljo.

Velika železniška nesreča na Badenskem.

Mühlheim (Badensko), 17. julija. Danes ob pol 9. zjutraj je skočil s tira brzovlak, ki vozi med Baselom-Frankfurtom in Berlinom. 14 oseb ubitih, 30 potnikov težko ranjenih in mnogo lahko. Vzrok katastrofe še ni znan. Promet je popolnoma ustavljen. Mesto, kjer se je dogodila nesreča, nudi strašno sliko. Na razbitih vozovih je opaziti kri, čunje in meso ponesrečencev. Popolnoma nepoškodovana sta ostala poštni in jedilni voz.

Manifestacije za volilno reformo na Pruskem.

Breslava, 17. julija. V nedeljo so se vršili tu veliki socialno demokratični manifestacijski shodi za volilno reformo. Po shodih so manifestantje priredili po ulicah demonstracijski obhod. Policija je zaprla vse ulice in hotela mirne demonstrante razkropiti. V sled tega je prišlo med policijo in delavstvom do krvavih spopadov. Bilo je več aretiranih.

Strupena torta.

Frankfurt ob Meni 17. julija. Pet članov broječa družina se je zastrupila vsled zavžitja vaniljske torte. 15letni, pri družini se mudeč šolarček je že umrl. Soproga in najstarejša hčerka sta smrtnonevarno bolni.

Kolera.

New-York, 17. julija. Štirje potniki parnika „Malta“ so oboleli na sumljivih znakih kolere. Prenešeni so bili takoj v bolnico.

Eksplodija v ameriškem rudokopu.

New-York, 17. julija. V Sykesvillskem premogokopu v kaskadenskem gorovju se je dogodila grozovita eksplozija. 20 rudarjev je ubitih. Za časa eksplozije je bilo okrog 100 rudarjev v premogokopovih rovih. Večina se je še pravočasno rešila.

Državna industrija na Ruskem.

Petrograd, 16. julija. Trgovinsko ministrstvo namerava ustanoviti 12 metalurških tovarn ter dovoliti uvoz 592.640 pudov surovega železa za znižano carino.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Restavracija „International“ na Resljevi cesti št. 22

v neposredni bližini južnega kolodvora.
Vedno sveže pivo, dobra dolenska vina kakor tudi gorka in mrzla jedila.

Na razpolago je vrt s kegljiščem in vsi slovenski, nemški, italijanski delavski listi. Shajališče sodrugov!

Na prijazen poset vabi
Marija Petrič,
gostilničarka.

Zapomni ne zabl:
Bolan all zdrav,
Le „FLORIAN“ rabi,
Želodcu bo prav!



FLORIAN

je krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost liter K 2-44.
Kabinetna kakovost „ „ 4-80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Le tedaj

doseže kakovost fine zrnate kave svojo polno veljavo, če voli cenj. gospodinja kot kavni pridatek najzanesljivejšo vrsto!

Najbolje storite

če uporabljate izdelek, ki se je izkazal že desetletja kot najboljši, pravega: „Franca“ iz tovarne v Zagrebu vendar pa izrečno le onega s kavnim mlinčkom kot tovarniško znamko.

Anton Zupančič

knjigovez
Ljubljana, Slomškova ulica 31

priporoča se za prijazna naročila na vsakovrstna v knjigoveško stroko spadajoča dela. — Izdeluje tudi jako okusne okvirje in passepartout, prikladne vsakovrstnim podobam.

I. Jax & sin

Ljubljana
Dunajska c. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa

Ceniki zastoj in franko.

Kavarna „Central“

Sv. Petra cesta št. 37 pri jubilejskem mostu

— se cenjenemu občinstvu in delavstvu toplo priporoča. —

S spoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

Tehnični birô in podjetje zgradb

Ingenieur H. Uhlir, Ljubljana, Resljeva cesta 26

Strokovna izvršitev vseh vrst načrtov in proračunov, znanstvena mnenja, prevzetja zgradb

„SLAVIJA“ VZAJEMNO ZAVAR. BANKA V PRAGI,

ki je največji slovenski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, bodisi za življenje, proti požaru, proti ulomu ali pa proti razbitju stekla in ogledal, le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarife za preskrbljenje za starost, za slučaj smrti roditeljev, za dobo otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom. Banka „Slavija“ je res slovenska zavarovalnica z vseskozi slovensko-narodno upravo. Življenske police banke „Slavije“ so nezpopadljive in nezapadljive. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond K 54.000.000 — jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenskega oddelka K 2.495.719.—. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 109.356.861.—. — Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštine prosto

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“

VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI

Cirkus Adolf Strassburger.

Danes zvečer ob 1/4 9. uri
športna predstava
z novim popolnim programom.

V sredo dne 14. julija 1911
2 veliki gala predstavi.

Popoldan ob 4. uri. Zvečer ob 1/4 9. uri.

Pri popoldanskih predstavah plačajo otroci do 12. leta in vojaki polovico. Zvečer popolno vstopnino.

Fredprodaja vstopnic v c. kr. trafikli „Union“ in v cirkusu pri blagajni.

Vsaki dan od 10. ure dopoldan javne skušnje in odprti hlevi.